

חדשות הזוגיות סובלת מזעזועי הבורסה

גירושי בלתי הולכי

מה קורה כשאחד מבני הזוג מחליט לשחק עם הכסף המשפחתי בבורסה? לפעמים, עם ההפסדים בא גם הגט • ואז מתחיל הבלאגן

באושר ובעוני

הוא שיחק עם החסכונות בבורסה מאחורי הגב של אשתו • היא רצתה גט וסירבה להתחלק בהפסדים • מה קורה כשהבורסה נכנסת הביתה?

נטלי גרויסמן || עמ' 10

ד"ר עו"ד שרון פרילינג:
"בתקופה האחרונה, בגלל חוסר היציבות בשוק, יותר בני זוג מתארים את בסיס הבעייתיות ביחסים ביניהם כקשור לכספי שוק ההון"

תף לכך. עם זאת, החוקה המשפטית היא שבני זוג, בהתנהלות נישואין תקינים, פועלים למען התא המשפחתי ולטובת בן הזוג האחר. לכן, כל עוד לא הוברחו כספים ולא נעשו פעולות חריגות במ"ש, שאת התא המשפחתי בלא ידיעת הצד השני, בעת הגירושי ואיוון המשאבים, בני הזוג יצטרכו עקרונית לחלוק גם את הרווחים וגם את ההפסדים גם כשמדובר במשחקים בשוק ההון, ובית המשפט

שר לראות בו "הימור", בייחוד כשהוא נעשה על ידי אדם שאינו איש מקצוע? עו"ד מלכה: "במקרה אחר עשה הגבר עסקאות פרוורור, כלומר רכש מט"ח בתאריך מסוים לפי שער מסוים והורה על המרתו למט"ח בתאריך נקוב, בניסיון להרוויח מהפרשי השער בין המט"ח בעות. מדובר בעסקאות עם סיכוי גבוה לרווח וגם להפסד, בעקבות העסקאות השוק גבוהות. האלה הפסידה המשפחה כסף רב, ובי"מ מהלך הגירושי טענה האישה שצריך להקביל זאת להימורים מצד בן הזוג ולפטור אותה מאחריות להפסדים, כלומר לפצות אותה עליהם.

בית המשפט דחה את בקשתה לה"שבת כספי ההשקעות, וקבע שצריך לפרש בצמצום את המילה "הימור". נקודת המוצא היא ששני בני הזוג פרו"עלים לשם רווחת התא המשפחתי, ולא לשם סיפוק יתר מהיה. מכיוון שהאישה נהנתה בעבר מהרווחים מהעסקאות של בן הזוג, שהעביר מעת לעת סכומי כסף ששימשו להוצאות השוטפות, היא לא יכולה לטעון בשלב מאוחר יותר נגד הפעילות הזאת."

עו"ד פרילינג מסבירה שלמרות הסיכון הטמון בהשקעות הון, בייחוד בהיעדר ניסיון והשכלה הולמים, ואף שלרוב רק אחד מבני הזוג – הגבר ברוב המקרים – פעיל בעניין, בתי המשפט אינם ממחרים להטיל הפסדים הגדולים בעים מהשקעה כושלת רק על כתפי בן הזוג המשיקע: "על פי רוב, בן הזוג הנפגע מבקש לראות בהשקעות מסוג כנות בשוק ההון סוג של 'הימור', שיש לראותו כפעולה חריגה שאינה לטובת התא המשפחתי, ועל כן אין לחייב בה"פסדים את בן הזוג הנפגע שלא היה שור"

רווחים והפסדים בשוק ההון לתופעה. עו"ד מלכה: "תמיד היו אנשים שהעבירו דה שלהם נוגעת לשוק ההון. כיום מתרבים האנשים שהעיסוק שלהם רחוק מהתחום ואין להם רקע פיננסי, אבל בגלל קורסי בזק שקורצים להם כמתכון להתעשרות ברגע, כביכול, הם מוכנים יותר לסכן כספים משפחתיים, ואז גם נוצרים חיכוכים בין בני הזוג."

לדבריה, "אפשר לראות גם הבדל בעומק של הקורסים. יש קורסים רציניים, אבל יש גם כאלה שמציעים רק שלושה מפגשים, או כאלה שבעיקר מקנים ידע בסיסי, איך לקרוא נתונים פיננסיים בעיתונות או דיווחים מהבורסה, אבל עדיין לא נותנים הכשרה בהשקעות. במקצת המקרים, אנשים שבעקבות קורסים כאלה מתחילים להשקיע בתיקי מניות או באופציות מעו"ף, שנחשבות למכשיר מסוכן, לא שונים כל כך מאלה ששמים את כספם על רולטה."

ד"ר עו"ד שרון פרילינג, מומחית לדני משפחה: "שאלות של כספים של שוק ההון בפירוש עולות יותר בין בני זוג כיום. מהניסיון שלי עם לקוחות ועם אנשים מהתחום שלי, אני מתרשמת שבתקופה האחרונה, בגלל חוסר היציבות בשוק, יותר בני זוג מתארים את בסיס הבעייתיות ביחסים ביניהם כקשור לכספי שוק ההון. מצד אחד, דווקא בגלל המשבר הגלובלי אנשים מתעניינים יותר בשוק ההון ומודעים יותר, ומצד אחר, הם גם סופגים הרבה פעמים הפסדים מפתיעים."

השקעה או הרפתקה

המסחר בשוק ההון הוא פעילות כלכלית מסוכנת ומורכבת. האם אפי

המציאות המורכבת שאליה מתייחסת מלכה מגיעה יותר ויותר אל פתח בתי המשפט לענייני משפחה, ולא במקרה. העלייה בהיקף הפעילות הפיננסית של ישראלים מהיישוב והגידול במעורבותם בשוק ההון בעשור האחרון, התגברות דתיות הגבוהה בשוק הזה והזעזועים הכלכליים החריפים שנרשמו ברחבי העולם מאז ספטמבר 2008 – כל אלה הפכו סכסוכים בין בני זוג על חלוקת

עו"ד שירי מלכה:
"כיום מתרבים האנשים שעיסוקם רחוק משוק ההון, אבל בגלל קורסי בזק שקורצים להם כמתכון להתעשרות ברגע הם מוכנים לסכן כספים משפחתיים"

צילום: שרון כהן, שירי מלכה, ליון ברשמי

מאת נטלי גרויסמן

הוא היה סוכן גדול בשנות ה-40 לחייו, אחד מהרבים הנוהרים באחרונה לקורסים על שוק ההון. לאחר שלושה חודשי לימודים, שבהם התוודע מעט למדד תל-אביב-100, שמע על דאוג'נס וקרא על נגזרות פיננסיות, החל המתווך לנגוס בחסכונות המשפחתיים לטובת השקעה באופציות מעו"ף. הוא אפילו גרף רווחים מהשקעותיו, אך למרבה הצער, דווקא כשאזר אומץ והשקיע בבת אחת 600 אלף שקל, פעלה הנוסחה לרעתו וכל הכסף ירד לטמיון.

מבחינת רעייתו, שגם כך היו יחסיה עמו עכורים זה זמן, היה זה הקש ששבט את גב הגמל. השניים פתחו בהליכי גירושין, ובמו"מ על חלוקת הנכסים ביניהם סירבה האישה לשאת בהפסד של בן זוגה וטענה שהיא זכאית לקבל את מחצית הסכום ש"הימר" עליו, לגרסתה, בתיק האופציות שרכש. בית המ"שפט דחה את עמדתה וקבע שההפסד יחולק שווה בשווה בין בני הזוג. "זה מקרה לא פשוט", אומרת עו"ד שירי מלכה, מומחית בדני משפחה. "הגבר הצליח להוכיח שהאישה הייתה מודעת לפעילותו הכוללת בתחום ההשקעות, וגם היה ברור שהיא נהנתה מהרווחים שקדמו להפסד. רמת החיים שלהם שורדרגה בעקבות זאת, וזה התבטא, למשל, בשיפוץ רציני של הבית. לכן, קבע בית המשפט שהיא צריכה לשאת גם בהפסדים. עם זאת, המציאות יותר ממושטת, וייתכן שאם הייתה האישה יודעת בוודאות שכן זוגה עומד להוציא סכום כסף גדול כל כך, המשמעותי למשפחה כמו שלהם, ממעמד הביניים, היא הייתה מנסה לעצור את זה."

פיזי משותף לבני הזוג, שחלק מהפעמי ליות היו בחשבונות הבנק המשותפים והאישה מבינה בכספים, ולכן שלל את הטענה העובדתית שהפעילות נעשתה מאחורי גבה".

עו"ד פרילינג מסכמת: "בתי המשפט קבעו שלא רק אופי ההוצאה ישפיע על השאלה אם יש לראותה כהוצאה חריגה, אלא גם אופן התנהלות הצדדים במשך כל חיי הנישואין. כלומר – האם סוג ההוצאה נעשה תקופה ממושכת, האם ידע הצד השני על התנהלות כללית זו ולא אמר דבר, וכיצד השפיעו הרברים על התא המשפחתי ומשאביו".

אופציה לאופציות

נושא אקטואלי נוסף הנוגע לר" ווחי הון והנעשה לעתים קרובות סלע מריבה בין בני זוג בשעת פרידה הוא מעמדן של אופציות לרכישת מניות או מניות שאחר מבני הזוג מקבל במסגרת עבודתו, כמו שמקובל בעיקר בתחום ההייטק.

חלק ממורכבות העניין נובעת מכך שאופציות הניתנות לעובדים אינן תמיד בשלות למימוש בזמן קבלתן, והאפשרות לממש אותן מותנית לעתים בוותק. עו"ד רון יחיאי: "במקרה אחד, היה הגבר אמור לקבל אופציות ממקום העבודה, אך הן עדיין לא הוכרו. כשהיה על סף גירושין, או לפני הסכם הגירושין, נודע לו שהאופציות אמורות להיכנס לתוקף בתוך זמן קצר. הוא החליט להאיץ את התהליך, גרם להסלמה של הסכסוך, והרבר הוביל לחתימה מיידית של הסכם הגירושין. מיד אחר כך הוכרו האופציות. הגרושה קלטה שהוא עשה לה תרגיל והגישה תביעה לביטול ההסכם. בסוף הם התפשרו".

לדברי עו"ד דיין וולפנר, "אופציות שכן זוג מקבל במסגרת העבודה נחשבות לחלק מהרכוש המשותף, והן בנות חלוקה. עם זאת, מאחר שאי אפשר לממש אותן במשך תקופה נתונה, נשא לת השאלה לאיזה חלק זכאי הצד השני. הפסיקה אמרה שהחלק שניתן תמורת עבודה שנעשתה במשך החיים המשותפים הוא משותף, בעוד שאופציות הכרוכות בכך שכן הזוג שקיבל אותן ימשיך לעבור אחרי הפירוד, בדרך כלל יישארו בידי בן הזוג. אם האופציות התקבלו מעט לפני הגירושין, יהיה הצד השני זכאי לרוב לחלק קטן יחסית מע"ד כן".

מחלוקת מסוג נוסף נוגעת כמובן לערכן הדינמי, הנוטה להשתנות, של האופציות ושל המניות. עו"ד מלכה: "היה מקרה שבו קיבל גבר אופציות ומניות בחברת ההייטק שעבר בה. עם גירושיו הוא קנה מבת זוגו את מחצית המניות שהייתה זכאית לה, בסכום נמוך יחסית, על פי ערכן באותו הזמן. סמוך לאחר הגירושין עשתה החברה אקזיט ענק, וערך המניות נסק לגובה עצום. האישה ניסתה לטעון שהוא זכאי למחצית התשואה החדשה, כי הגבר לא עשה דבר בין מועד הגי" רושים ובין מועד עליית ערך המניה לצורך העלאת ערכה. בית המשפט לא קיבל את עמדתו. זה הרי כמו ששניים יתגרשו, וישאר לאחד מבני הזוג שטח אדמה חקלאי שמשנים את הייעוד שלו לנדרלני. אז ערכו עולה מ-50 אלף דולר ל-5 מיליון דולר. זו השבחה של נכס שכבר נשאר בידי בן הזוג אחרי חלוקת המשאבים לצורך גירושין, והוא זה שאמור להרוויח מההשבחה הזאת. לכן, ההחלטה בשאלה אם עדיף לקנות את המניות מעצמו היא תמיד הימור שיש סיכון בצדו, כמו תמיד כשמדובר בני כסי הון".

האישה נהנית מכך". האם אין כל מש" מעות למידת הידיעה והמעורבות של "הצד השני"? נראה שכן. דוגמה לכך, כמו שאומרת עו"ד פרילינג, היא זוג שהתנהל במשך השנים כשונא סיכון לחלוטין והשקיע כספים רק באופן סולידי. אף על פי כן, אחרי שהגיעה לידי השניים ירו" שה גדולה במיוחד, נטל הגבר את הכסף בלא ידיעת האישה והשקיע אותו בא" פיק מסוכן מאוד כחלק מרצונו לנסות את מזלו בשוק ההון. עו"ד פרילינג: "התוצאה הייתה שהוא הפסיד כמעט את מחצית הכסף, כלומר כ-300 אלף שקל. האישה טענה שמדובר בפעולה מאחורי הגב שלא בהסכמה ולא בידיעה, החרי" גה להתנהלות המשפחתית המקובלת. במשך הדיון נטתה עמדת בית המשפט לטובת טענת האישה. בסופו של דבר הגיעו הצדדים להסכם פשרה, שבה פו" צתה האישה על ההפסד".

עם זאת, מהתמונה הכוללת עולה שחוסר ידיעה או חוסר הסכמה נק"דתיים מצד בן או בת הזוג לא יספיקו לצורך התנערות מההפסד בשוק ההון. דיין וולפנר: "שאלת הידיעה בהחלט

עו"ד רות דיין וולפנר: "אופציות שכן זוג מקבל בעבודה הן חלק מהרכוש המשותף, אבל אם הן התקבלו מעט לפני הגירושין, יהיה הצד השני זכאי לרוב לחלק קטן יחסית מערכן"

מובאת בחשבון בבית המשפט, אבל חשוב לזכור שבסכסוכים בין בני זוג, כל מקרה נבחן לגופו ועל פי נסיבותיו. למשל, בנסיבות שבהן הייתה לשני בני הזוג השכלה בכלכלה, והעיסוק המקצועי ע"י של הגבר היה קשור לשוק ההון, רחה בית המשפט את בקשת האישה להטיל עיקול על חשבון הבנק של הגבר כדי שלא יוכל לסחור בבורסה, מתוך טענה שזה מסכן את הרכוש המשותף שלהם. על פי בית המשפט, הייתה האישה ערה במשך כל הדרך לפעילות המסחר בהון מצד הגבר, שממנה הוא גם תרם לפרנ"ס התא המשפחתי, ולכן היא לא יכולה לטעון עכשיו נגד הפעילות הזאת". עו"ד ענת קירשנברג מספרת על מקרה דומה: "שני בני הזוג הם עצמאים בתחום הפיננסי. הגבר היה סוחר במניות במשך שנים באמצעות מחשב שניצב במשרד המשותף של השניים, ואפילו הצליח לצבור בעקבות זאת סכומי עתק. בש"נת 2008 השתנה הכיוון, ובתוך חוד"שים ספורים הוא הפסיד כמה מיליוני שקלים. כשהאישה טענה בהליך הגי"רושין שכן זוגה צריך לפצות אותה על ההפסד, רחה בית המשפט את עמדתה. השופט הדיגש שהגבר פעל מתוך חלל

"ברקה בנקודת זמן נתונה את החשבון וראתה שיש שם 700 אלף שקל. כעבור חודשיים, כשבדקה טוב, היא נדהמה לראות שנותרו שם רק 100 אלף שקל. התברר שהגבר השקיע את כל הכסף בתיק ניירות ערך מאוד לא מגוון, שהיה מורכב בעיקר ממניות של חברת מזון מסוימת. כשהתגלה פגם באחר מוצרי החברה, צנחו המניות למטה בבת אחת, והוא הפסיד מאות אלפי שקלים ביום אחד". עו"ד דיין וולפנר: "במקרה הזה הסתיים התיק בהסכמה ואפילו בשלום בית, אבל לא ברור מה הייתה התוצאה לו היה הסכסוך ממשיך מצד אחד, הוא הבריה את הכסף מתחת לאף שלה. מצד אחר, אילו היה התיק נושא דווחים הייתה

הודות לעבודת האישה מאז נישואיה. פירות העבודה הזאת אמורים להתח" לק באופן שוויוני בין בני הזוג, לפי חוק יחסי ממון".

האישה יודעת אחרונה?

בכל זאת, לעומת רכישות ופעולות כלכליות אחרות, את המסחר בשוק ההון קל יחסית להסתיר או להסוות. בדוב המקדים הגברים הם הצד הפעיל בשוק ההון במשוואה הזוגית, ולעתים קרובות בנות זוגם אינן ערות באופן מלא לתכניה. מה קורה אז? "אישה שברקה מפעם לפעם מה קורה בחשבון המשותף שלה ושל בן זוגה", אומרת עו"ד רות דיין וולפנר,

לא נוטה לראות זאת כהימור שמעצם טיבו מסכן את התא המשפחתי". עו"ד בני דון יחיאי מוזכר גם את הצד השני של המטבע, כלומר השי" תוף ברווחים שעשוי לשאת מסחר בהון, ולעתים אפילו רווחים גדולים: "משקיעה סדרתית הצליחה לשלש את כספיה באמצעות מסחר בבורסה בתשע שנות נישואיה. בזמן גירושיה טענה המשקיעה שכן זוגה אינו זכאי לשום נתח בכספים, לאור הסכם ממון שערכה איתו לפני הנישואין ובו נקבע שאין לו חלק בחסכונותיה. בית המשפט רחה את טענתה וקבע שלגבר אין אמנם זכות על הקרן, אך יש לו זכות לדווחים שהצטברו בזמן הנישואין, כי הם נוצרו

מפחיתים סיכונים || נטלי גרויסמן

אל תעצמו עיניים, תסכימו על הכל מראש

אם בן הזוג אינו מסכים להימנע מפ" עולות בשוק ההון, אפשר ליישב את המחלוקת בהסכמה על רמת סיכון נמוכה יותר. אם אי אפשר להגיע לכל הסכמה, אפשר להסדיר בהסכם מסו"דר בכתב את חלוקת הסכום הכספי המיועד להשקעה בין הצדדים מראש, כך שכל צד יקבל לניהולו הבלעדי את חלקו, והוא יהיה האחראי הבלע"די לכל הפסד ובעל הזכות לכל רווח. כלומר, הכספים יחולקו מראש בין הצדדים עוד בעת הנישואין ולא בעת הפירוד, ויוגדרו כנפרדים בלא שיתוף עידי בהם".

שקורה עם הכספים, לבדוק את החש" בון וגם לשמור על הכסף. אם, למשל, לאישה יש חשבון שבו היא מחזיקה כספים שהיא אינה רוצה שהגבר יס" כן, היא צריכה לדאוג לסיסמה בטו"חה לחשבון. זה טוב בכלל לכל דבר בחיים, וגם כדי למנוע הפתעות כמו הברחת כספים או הפסדים גדולים". עו"ד שרון פרילינג: "במציאות שבה בן זוג אינו מסכים לפעילות הכלכלית שמבצע בן זוג, אין לע"צום עיניים, אלא לדרוש את הפסקת הפעילות, ורצוי לעשות את זה בכתב כראיה לררישה הכרורה בעניין הזה.

אז איך נקדים תרופה למכה ונמנע מראש מחלוקות בין בני זוג על רקע השקעה בשוק ההון? עו"ד רות דיין וולפנר: "אם בת זוג או בן זוג לא רוצים להתחלק בהפסדים או חושיים מסיכונים, הם צריכים לה" בי"ע חוסר הסכמה ברור למסחר פיננסי בכספים המשותפים. אם אתם בכל זאת סומכים על הצד השני ורוצים ליהנות מהרווחים, אתם צריכים להביא בחש" בון שעלולים להיות הפסדים גדולים ושגם אתם תצטרכו לשאת בהם". "מלבר זאת", אומרת עו"ד רות דיין וולפנר, "חשוב להיות ערים למה